

Anna Wrześcińska

Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

Ekspertyza antropologiczna szczątków kostnych z terenu kościoła w Czarniejewie

Do Pracowni Antropologicznej Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy przekazano do wykonania identyfikacji i analiz, materiał kostny, pochodzący z nadzoru archeologicznego przy kościele w Czarniejewie, w dniach 15-16 września 2008 roku. Prace przy instalacji budynku pozwoliły odsłonić w niewielkim wykopie przy ścianie kościoła, liczne, luźne, szczątki kostne, pochodzące zarówno od zwierząt jak i ludzkie szczątki kostne. Szczątki te należały do wielu osobników, pierwotnie pochowanych na tym przykościelnym cmentarzu. Nad pracami instalacyjnymi nadzór prowadził mgr Paweł Danielewicz z Gniezna.

Przeprowadzona ekspertyza antropologiczna miała na celu oddzielenie szczątków ludzkich od zwierzęcych, ustalenie liczby osobników i wykonanie zgodnie z metodyką badań antropologicznych określenia wieku, a w przypadku osobników dorosłych również płci osobników (Piontek 1985; Strzałko 1971, Strzałko, Henneberg 1975). Wiek dzieci i osobnika młodocianego oznaczono w przybliżeniu za A. Florkowskim i T. Kozłowskim (1994).

Szczegółowy opis szczątków kostnych

Grób 1. (15-16.09.2008r.). Kości co najmniej 4 osobników:

1. Kości stopy lewej, osobnika młodocianego zmarłego w wieku *Juvenis/Adultus*, tj. około 2-22 roku życia. Wystąpiły kości lewej stopy: kość skokowa, 5 kości śródstopia, wiele kości paliczków, z wszystkich rzędów, w tym paluch lewy, oraz duży paluch stopy prawej.
2. Ułamek lewego talerza biodrowego i luźne spojenie łonowe. Zmiany na powierzchni spojenia łonowego wg T. W. Todda są w fazie I, tj. wiek osobnika przypada na 18-19 lat (Piontek 1985). Kości należą do osobnika młodocianego, zmarłego w wieku *Juvenis*.
3. Rzepka prawa o słabych zmianach zwyrodnieniowych, delikatnej budowy. Prawdopodobnie żeńska?.
4. Fragment trzonu lewej kości udowej dziecka zmarłego w wieku *Infans I/Infans II*. Można połączyć z luźnym paliczkiem stopy i kości śródstopia dziecka. Wystąpiły kości zwierzęce.

Grób 2. (16.09.2008r.). Kompletny pas miedniczny jednego osobnika: obie kości miedniczne i kość krzyżowa. Budowa kości typowo żeńska. Zmiany na powierzchni spojenia łonowego wg T. W. Todda są w fazie X, tj. wiek osobnika, powyżej 50 lat (Piontek 1985). Kobieta zmarła w wieku starym *Senilis*.

Przemieszka: dolny odcinek prawej kości strzałkowej, osobnika dorosłego.

Czerniejewo. (brak metryczki, worki foliowe opisane mazakiem – 5 i 7).

5 - kręg lędźwiowy L1 o silnych zmianach zwyrodnieniowych i osteoporozie.

7 - Luźne ułamki kilku drobnych kości prawdopodobnie dwóch osobników. Wyróżniono: drobne ułamki głów kości udowych, prawych i lewych. Średnica głów 39x40mm. Są 4 kości śródreżczy i kości paliczków z wszystkich rzędów – które mogą należeć do jednego dorosłego osobnika. Są to kości prawdopodobnie męczyzny, o wzroście przyżyciowym w granicach wzrostu niskiego, tj. około 161-165cm.

Wydzielono luźny, nie przyrosły za życia, trzon ostatniego kręgu kości krzyżowej, starszego dziecka. Dziecko zmarło w wieku *Infans II*.

BIBLIOGRAFIA

Florkowski A., Kozłowski T.

1994 Ocena wieku szkieletowego dzieci na podstawie wielkości kości, PAN t. 57, z. 1-2, s. 71-86.

Piontek J.

1985 Biologia populacji pradziejowych, UAM, Poznań.

Strzałko J.

1971 Metody rekonstrukcji wzrostu człowieka na podstawie pomiarów szkieletu, PAN t. 37, z. 2, s. 295-314.

Strzałko J., Henneberg M.

1975 Określanie płci na podstawie szkieletu, PAN t. 41, z. 1, s. 105-126.